

*Л.В. Лисяк, канд. екон. наук, доц.,
Науково-дослідний фінансовий інститут
при Міністерстві фінансів України*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРІОРИТЕТИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ

Бюджет на сьогоднішній день залишається найвагомішим фінансовим інструментом держави, який дозволяє мобілізувати і планомірно розподіляти фінансові потоки залежно від її стратегічних і тактичних цілей. Ефективне спрямування бюджетних коштів, необхідних для виконання державою її функцій, є однією з найактуальніших проблем для всіх країн на будь-якому етапі їх розвитку. Проблема пріоритетів у бюджетній політиці є наслідком обмеженості ресурсів бюджету, адже формування його доходів у демократичній державі має об'єктивно визначені межі. З метою розвитку суспільства обрані пріоритети бюджетної політики повинні виконувати функції локомотивів, свого роду каталізаторів реалізації політики держави. При цьому вибір пріоритетів бюджетної політики завжди залежить від сукупності взаємопов'язаних і взаємозалежних об'єктивних і суб'єктивних факторів.

Аналіз пріоритетів бюджетної політики в Україні за роки незалежності показує, що більшість галузей економіки у різні періоди були пріоритетними з точки зору державної підтримки. Стосовно доцільності вибору та ефективності впливу на соціально-економічні процеси ці пріоритети визначалися суб'єктивно, були економічно необґрунтованими, іноді взаємовиключними, спрямованими на досягнення поточних завдань без урахування довгострокових цілей розвитку суспільства. У бюджетній політиці практично завжди існувала велика кількість пріоритетів, незбалансованих між окремими її складовими, зокрема податковою політикою та політикою у сфері державних видатків. Фактично сама ідея пріоритетності втрачала сенс, а тому не могла сприяти ефективній реалізації бюджетної політики з позиції досягнення стратегічних цілей, адже вибір певного механізму або галузі підтримки стосувався значної кількості об'єктів і сприяв розпорошуванню обмежених фінансових ресурсів.

На сьогодні ситуацію ускладнює відсутність постійного моніторингу існуючих пріоритетів бюджетної політики в Україні з метою їх коригування, тобто вибору механізмів, які у конкретний період сприятимуть максимальному виконанню державою своїх функцій як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі, виходячи з необхідності забезпечення поступального розвитку суспільства.

На нашу думку, підхід до визначення пріоритетів бюджетної політики за галузевим принципом є неефективним у довгостроковому періоді. Оскільки державні витрати здійснюються в основному за певним обмеженим переліком напрямів, то вони повинні узгоджуватись з потребами економічної політики в цілому, мати чіткі часові межі, в іншому випадку – надмірна довготривала підтримка одних галузей та сфер викликатиме виникнення і

розвиток структурних деформацій, консервацію існуючих, зниження зацікавленості одержувачів такої підтримки у підвищенні результативності власної діяльності. При цьому зміна галузевих пріоритетів бюджетних видатків повинна здійснюватися поступово. Об'єктом пріоритетів мають бути не галузі чи окремі підприємства, а новітні технології, відповідні міжгалузеві програми, включаючи механізм розробки, освоєння, виробництва, реалізації продукції та тиражування технологій і нововведень.

У найбільш розвинутих країнах світу як елемент державної політики став виділятися підхід, пов'язаний з відбором, захистом і розвитком найбільш пріоритетних для конкретної країни напрямів технологічного розвитку.

Слід відзначити існуючу для державної економічної політики в Україні невідповідність між проголошеними і фактичними цілями та напрямами бюджетної політики, що потребує подальшого дослідження глибинних причин такої невідповідності. Поряд з цим важливо враховувати, що бюджетна політика повинна бути підпорядкованою економічній політиці держави як політиці більш високого рівня, яка визначає загальні пріоритети економічного і соціального розвитку країни.

Лисяк, Л.В. До питання про пріоритети бюджетної політики [Текст] / Л.В. Лисяк // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доп. II Міжнародної науково - практичної конференції (31 травня – 1 червня 2007 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2007. – С. 14-16.